

Asia: VN/2539/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hyvän työterveyshuoltokäytännön toteuttamisen periaatteista sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/2539/2025/ Lupa- ja valvontavirasto, työsuojeluosasto

Työsuojeluviranomainen tarkastelee lainsäädäntöä ja asetuksia työsuojeluvalvonnan näkökulmasta valvonnan kohdentuessa työnantajan työturvallisuusjohtamiseen ja työnantajan lakisääteisten velvollisuuksien ja vastuiden toteutumiseen. Tavoitteena on valvonnan keinoin tukea työpaikkojen terveellistä ja turvallista työtä, jossa työterveyshuollon asiantuntijuus tukee työnantajan toimintoja erityisesti ennaltaehkäisevästä näkökulmasta.

Tässä lausunnossa kommentoidaan vain niitä asetusluonnoksen pykäläiä, joihin tuodaan työsuojeluviranomaisen näkökulmia. Muut pykälät ovat asetuksessa toimivia ehdotetulla tavalla.

1 § Työterveysyhteistyö

”Työnantajan ja työntekijöiden tai heidän edustajiensa sekä työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden on tehtävä suunnitelmallista ja tavoitteellista yhteistyötä työterveyshuoltolain toteuttamiseksi.”

Työsuojeluviranomaisen kommentit: Nykyinen tekstiluonnos on sama kuin aikaisemminkin. Työnantajavastuu työterveysyhteistyön osalta ei tule pykälässä esille. Asetusteksti voisi olla muistiossa esitetty teksti: ”työterveysyhteistyöllä tarkoitetaan työterveyshuollon

ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden tekemää työterveyshuollon käytännön toimintaa sekä sen suunnittelua ja seuranta yhdessä työnantajan ja työntekijöiden kanssa”.

Työsuojeluviranomaiset kommentti: Työterveysyhteistyö työterveyshuoltolain ja tämä asetuksen toteuttamiseksi olisi hyvä näkyä tässä pykälässä tarkemmin määriteltynä, esimerkiksi työterveysyhteistyö on työpaikan työterveyshuollon toimintojen perusta, joka perustuu tarvelähtöiseen toimintaan ja toimivaan tiedonkulkuun, työnantajavastuiden tunnistamiseen ja työterveyshuollon asiantuntijuuden hyödyntämiseen, oikea-aikaiseen toimintaan ja sen tarvelähtöiseen suunnitteluun sekä seurantaan.

3 § Työterveyshuollon toimintatapa ja sopimus työterveyshuollon järjestämisestä

Työterveyshuollon on toimittava asiakaslähtöisesti, riippumattomasti, eettisesti, luottamuksellisesti, monitieteisesti, moniammatillisesti ja vaikuttavasti.

Työterveyshuollon toimintaan on sisällytettävä työterveysyhteistyössä työpaikan tarpeiden arviointi, toiminnan suunnittelu, tavoitteiden asettaminen toimintasuunnitelmassa, vaikuttavuuden seuranta ja arviointi sekä laadun parantaminen.

Työterveyshuollon palveluntuottajalta hankittavat palvelut on jaettava (muutos ilmaisuun) eriteltävä työterveyshuollon järjestämisestä tehdyssä kirjallisessa sopimuksessa toimintaan, joka on työnantajan järjestettäväksi säädettyä lakisääteistä työterveyshuoltoa sekä sairaanhoito- ja muihin terveydenhuoltopalveluihin.

Työsuojeluviranomaisen kommentti: Sana jaetaan vaihdettu eriteltävä- sanaan, lisätty sana lakisääteistä. Tässä pykälässä erotellaan lakisääteinen työterveyshuolto muista työterveyshuollon palveluista. Muut palvelut ovat pääosin työnantajan vapaaehtoisesti järjestämää työterveyshuollon palvelua. Erottelulla on vaikutusta työsuojeluvalvontaan, koska valvomme vain lakisääteisen työterveyshuollon järjestämistä ja toteuttamista. Pykälässä jää epäselväksi, mistä koostuu työnantajan järjestettäväksi säädetty lakisääteinen työterveyshuolto, joka työnantajan tulee tunnistaa ja joka on työnantajan vastuulla. Työnantajavastuu tulisi tulla selkeästi esille eli kaivataan selkeämpää sanoitusta ja lakisääteisen työterveyshuollon avaamista, jotta työnantaja voi tunnistaa omat vastuunsa.

4 § Toteuttaminen

Työterveyshuollon menetelmillä ja keinoilla on selvitettävä:

1) työn fyysiset, kemialliset ja biologiset altisteet;

2) työympäristön ja työn fyysinen, psykososiaalinen ja sosiaalinen kuormittavuus sekä voimavaratekijät;

Työsuojeluviranomaisen kommentti: Mom. 2: muutos: sana psyykinen korvataan sanalla psykososiaalinen kuormitus, jotta ilmaisu on sama kuin työturvallisuuslaissa. Sanajärjestystä on muutettu.

5 § Suunnitelma hyvän työterveyshuoltokäytännön noudattamisesta sekä laadun ja vaikuttavuuden seuranta

Työterveyshuollon palveluntuottajalla on oltava julkisessa tietoverkossa julkaistu kirjallinen suunnitelma toiminnan laadusta ja vaikuttavuudesta ja niiden seurannasta sekä hyvän työterveyshuoltokäytännön noudattamisesta.

Työsuojeluviranomaisen kommentti: Sisältö on hyvä avoimuuden ja tiedon jaon näkökulmista, mutta kriteerit tietoverkossa jaettavalle seurannalle ja arvioinnille puuttuvat. Voidaanko määritellä se taho, joka voi valvoa julkisessa tietoverkossa julkaistavan tiedon laatua ja asianmukaisuutta, jotta työnantajilla on riittävästi tarjolla asianmukaista tietoa?

6 § Työpaikkaselvityksen tekeminen

Työterveyshuollon toiminnan suunnittelun on perustuttava työpaikkaselvitykseen. Työpaikkaselvityksessä on arvioitava työstä, työympäristöstä ja työyhteisöstä aiheutuvien terveysvaarojen ja haittojen, kuormitustekijöiden sekä voimavarojen terveydellistä merkitystä ja merkitystä työkyvylle. Työpaikkaselvitys on toteutettava työn sisältö ja työolosuhteet huomioon ottaen käyttäen tarkoituksenmukaisia menetelmiä ja asiantuntemusta. Tehdyt havainnot, terveydellisen merkityksen arviot ja toimenpide-ehdotukset on kirjattava työpaikkaselvityksestä laadittavaan asiakirjaan.

Työsuojeluviranomaisen kommentti: lisätty terveydellisen merkityksen arviointi työpaikkaselvityksestä laadittavaan asiakirjaan

7 § Terveystarkastuksen tekeminen

Sen lisäksi mitä muussa lainsäädännössä säädetään, työnantajan on järjestettävä hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti terveystarkastus

1) työntekijän terveydentilan selvittämiseksi erityistä sairastumisen vaaraan aiheuttavassa työssä tai työolosuhteista; ja

2) työntekijän työ- ja toimintakyvyn selvittämiseksi työstä ja työolosuhteista aiheutuvien terveydentilaan kohdistuvien vaatimusten vuoksi.

3) työntekijän terveydentilan toteamiseksi ja tarvittavan jatkoseurannan suunnittelemiseksi altistumisen loputtua;

Työsuojeluviranomaisen kommentit:

1 mom. 1 kohta: Miten varmistetaan sitä, että terveyshaittaa ja – vaaraa aiheuttavat työolosuhteet ja niiden parantaminen huomioidaan riittävästi erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavien terveystarkastusten taustalla? Asetuksen laatimisen rinnalla olisi hyvä tarkastella TturvL 10 §. Työnantajan ilmoittamisvastuu altistusta aiheuttavassa työssä toimivista työntekijöistä työterveyshuollolle tulisi olla selkeästi kirjattu asetukseen, jotta erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavissa työtehtävissä toimivien työntekijöiden terveystarkastukset toteutuvat asianmukaisesti, työntekijän henkilökohtaiset ominaisuudet huomioiden. Tiedon kulusta ja käytännön toimintatavoista tulee sopia työterveysyhteistyössä.

Työsuojeluviranomaisen kommentit:

Tarkastukset: 1 mom. kohta 2.

Ehdotetaan lisättäväksi sana työolosuhde.

Kaksi näkökulmaa: työntekijän terveydentilan ja toimintakyvyn seuranta työssä ja työolosuhteiden tunnistaminen sekä niiden terveyden ja turvallisuuden edistäminen ovat ne näkökulmat, joihin tulee kiinnittää huomioita. Tieto työolosuhteista suhteessa työntekijöiden oireiluun tulee näin arvioitavaksi ja tunnistetaan työolosuhteiden kehittämistarpeet.

Työsuojeluviranomaisen kommentit:

Mom. 3. altistumisen loputtua. Altistus-sana yksinään antaa liian laajan kuvan asiasta. Altistus tulisi täsmentää sekä määrittellä ja tuoda esille, mistä määrittely tulee löytyä ja miten altistumisen loppu todetaan. Voidaanko tämä kirjata täsmällisemmin esimerkiksi työterveyshuoltolakiin?

10 § Neuvonnan ja ohjauksen sisältö

Edellä 1 momentissa tarkoitetut seikat on otettava huomioon annettaessa selvitys työntekijän työn kuormittavuudesta. Mikä on tuo momentti, johon tässä viitataan?

Neuvonnan ja ohjauksen järjestämisessä työterveyshuollon on omalta osaltaan otettava huomioon työhön perehdyttämiseen ja opastamiseen liittyvä työturvallisuus- ja työterveysneuvonta sekä neuvonnan ja ohjauksen tarve työttömyyden uhatessa.

Työsuojeluviranomaisen kommentit: Työterveysyhteistyöhön liittyvät asiat pykälään 1 eli ne lakisääteiset kokonaisuudet, jotka ovat asetuksessa ohjausta ja neuvontaa eri tilanteissa työnantajaan, työntekijään, työyhteisöön ja työterveyshuoltoon liittyen tai ainakin kirjaus neuvonnasta ja ohjauksesta osaksi työterveysyhteistyötä.

Työsuojeluviranomaisen pohdintoja asetukseen liittyen:

Ensiapu on jäänyt kokonaan pois tästä asetusudistuksesta.

Työsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan ensiaputarvetason määrittämisessä sekä siihen liittyvässä neuvonnassa ja ohjauksessa työterveyshuollon asiantuntijuudella on merkittävä rooli. Lisäksi työterveyshuollon asiantuntijaroolin tarve tulee esille erilaisten traumaattisten kokemusten jälkikäsitellyissä, neuvonnassa ja ohjauksessa psyykkisen työkyvyn ylläpitämiseksi (tapaturmat, kemikaalialtistukset, väkivalta).

Etätyöpaikkaselvitysten ja – terveystarkastusten huomioiminen tässä asetuksessa olisi ollut paikallaan.

Työsuojeluviranomaisen positiivisia havaintoja asetusluonnoksessa:

-työterveyshuollon toimintasuunnitelman merkityksen esille nostamisen edistää työnantajaroolin ja – vastuiden tunnistamista ja tukee valvontaa, joka kohdistuu työnantajaan ja tälle annettuihin lain velvoitteisiin.

-vaarojen selvityksen ja arvioinnin korostumisen

-työpaikkaselvitykseen kirjattavat asiat on uudessa asetusluonnoksessa tarkemmin kirjattu, mutta terveydellisen merkityksen arvioinnin kirjaus on jäänyt puuttumaan, sekä kirjaus laadittuun asiakirjaan tuodaan hyvin esille

-työympäristönäkökulma ja sen merkitys on tuotu esille aikaisempaa paremmin

-työterveyshuollon koordinoiva rooli tulee hyvin esille

-työterveyshuollon vaikuttavuus ja avoimuus laadun tunnistamisessa ovat hyviä asioita

Makkula Hanna
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirast

Arvo Ulla

